

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 20/2018-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. mája 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka o sťažnosti [REDAKČIA] zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 232/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 232/2015 porušené boli.

2. Okresnému súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 232/2015 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. Okresný súd Nitra je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. Vladimíra Šárnika do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 20/2018-10 zo 17. januára 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 232/2015 (ďalej len „namietané konanie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že *„na Okresnom súde Nitra podala žalobu o vylúčenie z užívania spoločného bytu, čím sledovala ochranu seba a svojich dvoch detí, ktoré má zverené do starostlivosti, pred domácim násilím zo strany svojho bývalého manžela... Od podania žaloby uplynuli dva roky a osem mesiacov, pričom doposiaľ sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie. Súd až po 1 roku a 7 mesiacoch od podania návrhu vykonal prvý meritórny úkon, keď návrh sťažovateľky zaslal na vyjadrenie odporcovi, následne však opäť zostal nečinným. Neskôr síce nariadil dva termíny pojednávania, tieto*

však boli následne zrušené. Súd vykonal aj jeden nemeritórny úkon, keď na návrh sťažovateľky promptne nariadil predbežné opatrenie.“.

3. Sťažovateľka sa domnieva, že „svojím konaním k prietahom nijako neprispela, konanie nezmarila a všetky povinnosti si riadne plnila. Predmet konania nie je natoľko právne či skutkovo zložitý, aby si vyžadoval skoro trojročnú prípravu pred prvým pojednávaním, pričom zo súdneho spisu je zrejmé, že súd ani žiadnu takúto prípravu nevykonával. Predmetom konania je ochrana osôb postihnutých domácim násilím vrátane maloletých osôb, keďže sťažovateľka má v starostlivosti dve maloleté deti, ide teda o vec, ktorá podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyžaduje výnimočnú rýchlosť konania. Súd však veci nevenoval náležitú pozornosť, konal sporadicky a čiastočne neefektívne. Maloleté deti síce nie sú účastníkmi konania, keďže ich užívacie právo k bytu je iba odvodené od práva sťažovateľky ako ich matky, sťažovateľka však svojím návrhom na vylúčenie odporcu z užívania bytu sleduje predovšetkým ochranu svojich maloletých deti.“.

4. Sťažovateľka v závere konštatovala, že „sa domáhala odstránenia nečinnosti súdu sťažnosťou na prietahy zo dňa 07.06.2017. Predsedníčka súdu na sťažnosť reagovala listom zo dňa 27.06.2017, č. Spr. 1976/2017, v ktorom existenciu prietahov vysvetlila nedostatočným personálnym obsadením. Sťažovateľka nemá dôvod o vysvetlení predsedníčky súdu pochybovať, interné dôvody na strane súdu však nezabavujú účastníka konania práva na konanie bez prietahov, ani nezabavujú štát, reprezentovaný konajúcim súdom, zodpovednosti za porušenie práva účastníka na konanie bez prietahov. De iure je porušovateľom práva sťažovateľky súd, pričom povinnosťou štátu je, aby napravil personálnu situáciu na súde prostriedkami, ktoré má iba on k dispozícii... Sťažnosť predsedníčke súdu však nápravu nepriniesla, keďže okresný súd je naďalej úplne nečinným.“.

5. Sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 označených základných práv postupom okresného súdu v namietanom konaní, prikáže okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov a prizná jej finančné zadosťučinenie v sume 6 000 € a náhradu trov konania.

6. Na základe výzvy ústavného súdu sa predsedníčka okresného súdu vyjadrila k priebehu konania podaním sp. zn. Spr 312/2018 z 12. marca 2018. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 16. marca 2018 okrem chronológie úkonov v namietanom konaní uviedla tieto skutočnosti:

... Z chronológie úkonov vo veci, ktorú v prílohe pripájam, vyplýva, že súd nebol vo veci zbytočne nečinný a jednotlivé úkony vykonával postupne. K narušeniu plynulosti konania došlo z dôvodu opakovaných personálnych zmien v obsadení súdu sudcami, čo zapríčinili objektívne okolnosti (dlhodobá práceneschopnosť sudkyne Mgr. Halajovej, odchod sudkyne JUDr. Halmešovej na Krajský súd v Nitre), v dôsledku ktorých dochádzalo k opakovanému prerozdeľovaniu už pridelených vecí ostatným sudcom, pričom vo veci sp. zn. 19 C/232/2015 došlo k zmene zákonného sudcu 3x, čo nepochybne ovplyvnilo dĺžku konania, avšak bez subjektívneho zavinenia sudcov. Na dĺžku konania v predmetnej veci má vplyv i rozsiahlosť spisového materiálu (t. č. má spis 353 strán), ku ktorému je pripojený vyšetrovací spis o rozsahu cca 500 strán s množstvom výpovedí, znaleckých posudkov a procesných úkonov a tiež priestupkové spisy, ktorých naštudovanie si vyžaduje dlhší časový priestor. V danom prípade práve okolnosti, spočívajúce v nedostatočnom personálnom obsadení súdu následkom dlhodobo chýbajúcich resp. trvalo odchádzajúcich sudcov, ktorých nie je možné okamžite nahradiť a z toho vyplývajúca neúmerná zaťaženosť ostatných sudcov a zamestnancov, spôsobuje objektívnu nemožnosť vybavovať pridelenú agendu v kratších lehotách, čo sa potom prejavuje v celkovej neprimeranej dĺžke súdnych konaní. Žiaľ služobný úrad nemá aktuálne možnosti na zabezpečenie takého personálneho obsadenia súdu, ktoré by umožnilo všetky veci prerokovávať bez zbytočných prieťahov.

Záverom považujem za potrebné poukázať i na skutočnosť, že pred podaním predmetnej žaloby bol zo strany žalobkyne dňa 18.3.2015 podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré konanie bolo vedené pod sp. zn. 25 C/150/2015 a v tomto konaní súd uznesením č. k. 25C/150/2015-19 zo dňa 5.5.2015, právoplatným dňa 18.5.2015, nariadil predbežné opatrenie, ktorým zakázal žalovanému vstupovať do bytu... Predmetné uznesenie poskytuje žalobkyni a jej maloletým deťom ochranu pred domácim násilím zo strany bývalého manžela, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci o vylúčenie z užívania bytu.“

7. Právny zástupca sťažovateľky reagoval na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu mailom 4. apríla 2018, v ktorom uviedol, že „predsedníčka Okresného súdu Nitra vo vyjadrení zo dňa 12.03.2018 poukazuje na veľkú zaťaženosť novej sudkyne JUDr. Vnukovej a rozsiahlosť spisu v tejto veci, pričom uvádza počet strán 353. JUDr. Vnukovej bol spis pridelený dňa 18.09.2017, kedy ešte nemal 353 strán, ale iba 222 strán, teda o 131 strán menej. JUDr. Vnuková začala prakticky okamžite dňa 27.09.2017 konať vo veci zabezpečenia vyšetrovacieho spisu, jej pokyn v tejto veci však bol realizovaný až 18.10.2017, t. j. až po 3 týždňoch.

Vyšetrovateľ reagoval obratom oznámením, že spis nemôže zapožičať, nakoľko bol odstúpený na Krajskú prokuratúru v Nitre. Následne sudkyňa postupovala podľa oznámenia vyšetrovateľa a dopytovala Krajskú prokuratúru v Nitre, ktorá zasa jej žiadosť postúpila vyšetrovateľovi, vyšetrovateľ však žiadosť odignoroval. V tejto časti je však pochybenie aj na strane sudkyne, ktorá síce konala, ale nekoncentrovane.

Z § 7 ods. 1 vyhl. č. 618/2005 Z.z. o tvorbe spisu orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi vyplýva, že prokuratúre sa predkladá tzv. rovnopis vyšetrovacieho spisu (§ 2 ods. 2 vyhl. č. 618/2005 Z.z.), nie jeho originál, pričom vyšetrovateľ disponuje ešte aj tzv. konceptom vyšetrovacieho spisu (§ 2 ods. 3 vyhl. č. 618/2005 Z.z.) a môže vytvoriť potrebný počet rovnopisov vyšetrovacieho spisu (§ 2 ods. 2 vyhl. č. 618/2005 Z.z.). Sudkyňa teda nemala akceptovať výhovorky vyšetrovateľa, ale mala využiť poriadkové opatrenie v zmysle ust. § 102 CSP, aby si vynútila vyhotovenie a predloženie rovnopisu vyšetrovacieho spisu. V dôsledku nekoncentrovaného postupu súdu tak trvalo zabezpečenie vyšetrovacieho spisu 3 mesiace.

Paradoxne bol pritom predmetný vyšetrovací spis pripojený k súdnemu spisu vedenému v tejto veci od 07.07.2017 až do 04.09.2017 a JUDr. Vnuková ho znovu začala zabezpečovať už 27.09.2017. Nič pritom nebránilo súdu vyhotoviť si kópiu vyšetrovacieho spisu, najmä keď vo veci ešte nebolo meritórne rozhodnuté... K opakovanému zabezpečovaniu vyšetrovacieho spisu pritom došlo iba v dôsledku zmeny v zákonnej sudkyne, čo je dôvod na strane súdu.

K zrušenému pojednávaniu dňa 27.02.2017 sudkyňou JUDr. Halmešovou predsedníčka súdu vo vyjadrení uvádza zhodne s obsahom spisu iba to, že dôvodom zrušenia bolo plnenia iných neodkladných služobných povinností sudcu. Vyjadrenie

k ústavnej sťažnosti vo veci prietáhov v súdnom konaní by však malo obsahovať podrobnejšie vysvetlenie týchto dôvodov, keďže základnou služobnou povinnosťou sudcu je výkon súdnictva (§ 2 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z.).

Dňa 31.01.2018 súd odročil nariadený termín pojednávania na nový termín 16.03.2018 z dôvodu čerpania dovolenky právneho zástupcu žalovaného... Takéto odročenie je v rozpore s ust. § 183 OSP, keďže nejde o dôvod, ktorý by nastal tesne pred pojednávaním (§ 183 ods. 2 OSP), a nejde ani o dôležitý dôvod...

JUDr. Vnuková nariadila pojednávanie na 09.03.2018, ktoré následne odročila v rozpore s ust. § 183 CSP na 16.03.2018. Keďže všetky dôkazy boli predložené v listinnej podobe pred pojednávaním a neboli navrhované žiadne ďalšie dôkazy, malo byť vo veci rozhodnuté na prvom pojednávaní, ako to ukladá aj ust. § 157 ods 1 CSP, JUDr. Vnuková však na uvedenom pojednávaní nerozhodla, ale odročila ho na 28.5.2018... “.

II.

8. Ústavný súd na základe obsahu sťažnosti, k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a súdneho spisu okresného súdu, ktorý bol ústavnému súdu doručený 3. apríla 2018, zistil nasledujúcu chronológiu úkonov v namietanom konaní:

- 23. apríla 2015 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľky o vylúčenie z užívania bytu, ktorá bola pridelená na rozhodnutie sudkyni Mgr. A. Halajovej;

- 3. mája 2015 bola sťažovateľka vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku;

- 22. mája 2015 bola sťažovateľka vyzvaná, aby v lehote 10 dní preukázala všetky skutočnosti, ktoré majú byť dôvodom na oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom táto výzva bola expedovaná 4. augusta 2015;

- 31. júla 2015 bol doručený návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa žalovanému nariadi vydať jeden kľúč od vstupných dverí do miestnosti s pivničnými kobkami a jeden kľúč od pivničnej kobky patriacej k bytu;

- 10. augusta 2015 okresný súd uznesením č. k. 19 C 232/2015-24 nariadil predbežné opatrenie;

- 31. augusta 2015 bolo proti uzneseniu, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie, podané odvolanie žalovaným;

- 19. októbra 2015 bolo odvolanie doručované právnomu zástupcovi sťažovateľky na vyjadrenie;

- 25. novembra 2015 bol súdny spis predložený Krajskému súdu v Nitre na rozhodnutie o odvolaní;

- 17. decembra 2015 Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 9 Co 1032/2015-51 potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia;

- 1. februára 2016 bolo sťažovateľke priznané oslobodenie od súdnych poplatkov uznesením okresného súdu č. k. 19 C 232/2015-59;

- 9. marca 2016 bolo nariadené pojednávanie na 22. jún 2016;

- 9. mája 2016 bol zrušený termín pojednávania na neurčito z dôvodu práceneschopnosti sudkyne JUDr. Mgr. A. Halajovej;

- 2. júna 2016 bola vec pridelená sudkyňi JUDr. L. Halmešovej;

- 6. decembra 2016 bol vo veci nariadený termín pojednávania na 27. február 2017;

- 4. januára 2017 bolo vyjadrenie žalovaného doručované sťažovateľke;

- 16. februára 2017 bolo vyjadrenie sťažovateľky doručované žalovanému a tiež bol termín pojednávania zrušený z dôvodu plnenia iných neodkladných služobných povinností sudkyne;

- 14. júna 2017 bola vec pridelená sudkyňi JUDr. M. Podbehlej;

- 16. júna 2017 si okresný súd vyžiadal vyšetrovací spis a priestupkové spisy;

- 18. septembra 2017 bola vec pridelená sudkyňi JUDr. V. Vnukovej;

- 27. septembra 2017 okresný súd žiadal vyšetrovaní spis;

- 24. októbra 2017 telefonicky oznámil vyšetrovateľ, že žiadaný vyšetrovací spis nie je možné zapožičať, pretože bol vyšetrovateľom ukončený a zaslaný Krajskej prokuratúre v Nitre;

- 26. októbra 2017 bol vyšetrovací spis žiadaný z Krajskej prokuratúry v Nitre;

- 16. novembra 2017 Krajská prokuratúra v Nitre okresnému súdu oznámila, že vyšetrovací spis bol odstúpený Okresnej prokuratúre Nitra;

- 30. novembra 2017 bol vyšetrovací spis žiadaný od Okresnej prokuratúry Nitra;

- 22. decembra 2017 bol okresnému súdu predložený vyšetrovaní spis;

- 16. januára 2018 bol nariadený termín pojednávania na 9. marec 2018;

- 31. januára 2018 bol zmenený termín pojednávania na 16. marec 2018;

- 16. marca 2018 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci, ktoré bolo odročené na 28. máj 2018.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

III.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním

veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a zákonného sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca bol podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, bol súd prvého stupňa podľa § 226 OSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý v čl. 17 upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania. Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (obdobne § 157 ods. 1 CSP).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup

samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

17. Ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je vylúčenie bývalého manžela z užívania spoločného bytu. Je to teda vec, ktorej povaha si vyžaduje zvýšenú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (*mutatis mutandis* I. ÚS 19/00, I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

18. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že nepovažuje posudzovanú vec za právne zložitú. Ústavný súd je ale toho názoru, že vec sťažovateľky možno považovať za skutkovo zložitejšiu, a to najmä vzhľadom rozsiahlosť spisu okresného súdu, ku ktorému je pripojený rozsiahly vyšetrovací spis a ďalšie priestupkové spisy. Ústavný súd v tejto súvislosti však zároveň zdôrazňuje, že uvedená skutková zložitnosť veci nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku namietaného konania.

19. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní súdneho spisu okresného súdu zistil, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k predĺženiu tohto konania. Sťažovateľka je v konaní aktívna, reaguje v stanovených lehotách na výzvy okresného súdu a tiež podala sťažnosť predsedníčke okresného súdu na zbytočné priet'ahy.

20. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočností, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu uvedeného

základného práva, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek tomu, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd konštatuje, že okolnosťou, ktorá čiastočne narušila plynulosť konania, bola, napriek pomerne často realizovaným úkonom, pasivita okresného súdu, ktorý vo veci samej nekonal bez toho, aby mu v tom bránila závažná prekážka, a to období od 9. mája 2016, keď bol zrušený termín pojednávania, do 6. decembra 2016, keď bol vo veci nariadený termín pojednávania na 27. február 2017. Okresný súd nevykonal žiadny úkon ani v období od 16. februára 2016, keď bolo vyjadrenie sťažovateľky doručované žalovanému a tiež bol zrušený termín pojednávania, do 16. júna 2017, keď si okresný súd vyžiadaval vyšetrovací spis a priestupkové spisy, a táto nečinnosť ďalej pokračovala do 27. septembra 2017, keď okresný súd opätovne žiadal vyšetrovaní spis.

21. Neefektívny postup okresného súdu vzhľadom na ústavný súd v tom, že prvé pojednávanie vo veci samej sa uskutočnilo takmer tri roky od začatia konania (16. marca 2018), pretože predtým nariadené pojednávania nariadené na 22. jún 2016 a 27. február 2017 boli zrušené z dôvodov na strane súdu. Ústavný súd ďalej nepovažuje za primerané, že opätovné vyžiadanie vyšetrovacieho spisu trvalo tri mesiace. Podľa názoru ústavného súdu pri sústredenejšom postupe okresného súdu toto obdobie mohlo byť kratšie aj vzhľadom na skutočnosť, keď vypracovanie žiadostí o zapožičanie vyšetrovacieho spisu a ich expedovanie príslušným orgánom trvalo až polovicu tohto času.

22. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

23. Ústavný súd konštatuje, že príčinou dĺžky konania v namietanom konaní je sčasti nečinnosť okresného súdu v uvedenom období, ktoré trvalo štrnásť mesiacov, a sčasti aj jeho neefektívny a nesústredený postup. Okresný súd teda nezvolil taký procesný postup v namietanom konaní, ktorý by smeroval k rýchlemu prejednaniu veci a k rozhodnutiu vo veci samej. Je zrejmé, že len rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen účastníkov konania, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov.

24. Argumentáciu predsedníčky okresného súdu o tom, že plynulosť tohto konania bola zapríčinená aj z dôvodu opakovaných personálnych zmien v obsadení okresného súdu sudcami a z toho vyplývajúcich zmien zákonných sudcov v tomto konaní, nemohol ústavný súd uznať poukazujúc na svoju štandardnú judikatúru (napr. I. ÚS 38/03, III. ÚS 155/2010). Námietka nedostatočného personálneho obsadenia okresného súdu následkom dlhodobochýbajúcich, resp. trvalo odchádzajúcich sudcov nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

25. Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku namietaného konania, predmet sporu, jeho význam pre sťažovateľku, ústavný súd dospel k záveru, že v jeho doterajšom priebehu došlo k zbytočným prietahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Vzhľadom na skutočnosť, že namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v namietanom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

29. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

30. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadostučinenie v sume 6 000 € z dôvodu „*celkovej doby konania, nečinnosti súdu, správania sťažovateľky, ktorá k prieťahom neprispela, ako aj významu veci vyžadujúcej výnimočnú rýchlosť konania*“.

31. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

32. Vzhľadom na okolnosti danej veci (skutková zložitost' veci z dôvodu rozsiahleho spisového materiálu, namietané konanie trvalo do podania sťažnosti dva roky a 8 mesiacov, okresný súd nebol vo veci sťažovateľky úplne nečinný, jeho vyvíjaná aktivita v súčasnosti a nariadenie predbežného opatrenia uznesením okresného súdu č. k. 25 C 150/2015-19 z 5. mája 2015, právoplatným 18. mája 2015, ktorým bol žalovanému zakázaný vstup do predmetného bytu) ústavný súd dospel k názoru, že deklarovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru príkaz okresnému súdu konať bez prietáhov a priznanie náhrady trov konania je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku, a preto jej sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

33. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

34. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľke ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 374,81 € vrátane DPH, keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom DPH (2 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2017 po 147,33 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a písomné podanie sťažnosti na ústavnom súde zvýšené o 20 % DPH, 2x paušálna náhrada hotových výdavkov v roku 2017 po 8,44 € zvýšené o 20 % DPH). Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

36. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu (čl. 133 ústavy).

V Košiciach 16. mája 2018